

ДЖОН КИПАКС ПЕТКАН

Превод от английски: [Неизвестен], 1969

chitanka.info

Прелитайки последните метри, корабът-разузнавач се спускаше на каменистата повърхност на червеникаво-кафявото плато на планетата Кродос–7.

Бейли и Кром, седнали в меките кресла, следяха показанията на приборите. Лицата на космонавтите бяха напрегнати и мрачни, те знаеха, че в случай на неудачно кацане ги заплашва смърт. Тъй се бяха напатели, че им стигаше за вечни времена.

Те почувствуваха тласък и дългите пръсти на Бейли загрижено забягаха по пулта за управление. После с въздишка на облекчение той направи ред превключвания и се отпусна на облегалото на стола. Капчици пот избиха по слабото му лице.

Широкоплещестият Кром, който не беше склонен да проявява чувствата си, обърна глава и спокойно му се усмихна.

— Ето че кацнахме!

Бейли не се усмихна.

— Криво-ляво. И когато се върна на „Опи“, някой ще ми плати за това. Скъпо ще ми плати.

Кром извади цигара и запуши.

— Ти мислиш, че не ни стигна горивото?

— А какво друго? Когато започнахме четвъртата маневра, ми се наложи да включа на резерва, за да се приземим. Сега изразходвахме почти целия резерв. Има такъв един инженер на име Рамирес, като се върнем, няма да му се размине! — Все още с напрегнат израз на лицето Бейли стана и пристъпи към илюминатора. — На вид приятна планета — каза той. — Земята преди петдесет милиона години.

Той се обърна към лежащия Кром.

— Е, Курт, включи предавателя и съобщи какво се случи с нас.

Кром се прехвърли от креслото на въртящия се стол пред радиостанцията. Включи я: от репродуктора, в горната част на портативната инсталация, се разнесе прашене.

Всичко в кабината, с изключение на самия Кром, бе портативно. Този двуместен кораб беше един от четирите разузнавачи, пуснати от гигантския „Опенхаймер“, който се занимаваше с изследване на системата Кродос.

Бейли раздражено барабанеше с пръсти. Кром разбираше, че професионалната гордост на другаря му е накърнена от неуспеха. Бейли промърмори.

— Все още мълчат. Защо?

— Не знам.

— А предаде ли повикването?

— Чуй сам. — Кром натисна копчето. Записаните на лентата сигнали се разнесоха в кабината, повтаряйки се непрекъснато.

— Предавателят нормално ли работеше и изпратил ли е сигналите?

Кром търпеливо въздъхна.

— Добре де, ще повикам сам с нежното си гласче. — Той взе микрофона. — „Хикс-2“ вика „Опенхаймер“, „Хикс-2“ вика „Опенхаймер“. Пет — три — седем, шест — две — едно, четири — седем — осем. Кродос-7, ако на Кродос-7...

Кром повтори още веднъж, после се послуша, но в репродуктора се чуваха само атмосферните изпразвания. Кръглото му лице стана сериозно. Той отново повтори повикването и зачака.

— Нищо — каза Бейли. Той внимателно се заслушваше. — Апаратурата в ред ли е?

— А как иначе — рязко отвърна Кром. — Аз не давам на нито един техник да припари до нея — сам отговарям. Искаш ли да проверя?

— По-добре да хапнем, а после аз ще ти помогна.

След три часа те се убедиха, че радиоапаратурата е в пълна изправност. Кром отново включи автоматичното повикване и се приближи до Бейли, който преглеждаше резултатите от анализа на химическия състав на въздуха.

— Съвсем като в Астрономическия календар — заяви Бейли. — Тази планета дотолкова прилича на Земята, че повече не може да се желае. Началникът ще остане доволен.

— Ще има ли щастието да изпита това удоволствие? — попита Кром. — Нали никой не знае, че сме тук... По-рано всички смятаха, че ме привлича предварителното изследване на Кродос-7, а сега аз съм просто човек, който иска да знае къде може да намери храна за следващия ден. Подай ми календара...

Бейли му подаде един обемист том.

— Я да видим — промърмори Кром и започна да го разлиства — помня ли какво означават поне половината от тези знаци...

— Зелена звездичка — подсказа Бейли — означава, че сведенията са най-малко отпреди петстотин години.

— Точно така — погледна го Кром. — Някой в тия далечни времена доста е странствувал в Космоса, нали? — Той отново се зае с календара, като прелистваше страниците и се връщаше назад, за да свери с пояснителната таблица на знаците. — Двадесет и пет часа в денонощието... наклонът на оста е нищожен... две луни... — Прокарвайки дебелия си пръст по таблицата, той се спря на условните обозначения в края на двойната колонка. — Четири букви „И“. Подчертани. — Лицето му се измени. — Уолъс беше говорил нещо за...

Той потърси обозначението на условния знак, остави книгата и смутено погледна Бейли.

— Какво има? — попита той.

— Плътноста на йоносферата — промърмори Кром.

— И какво?

— Необикновено голяма; ето защо и ние не можем да се свържем с „Опи“. Йоносферата на Кродос-7 е толкова плътна, че радиосигналите — във всеки случай при нашата апаратура — не могат да преминат.

— Е, хубаво се наредихме тогава — каза Бейли.

Топлото жълто слънце осветяваше кафеникавите камъни на платото. От двете страни на планинския хребет се проточваха долини с позната на вид растителност. Чуваше се ромолене на потоци, а в подножието на най-стръмния склон имаше малко езеро с широк пясъчен плаж.

Астронавтите вървяха надолу по брега, към мястото, където ромолящият ручей се вливаше в езерото. Те бяха в леки комбинезони, а на бедрото на всеки висеше пистолет. Бейли говореше малко и Кром помисли, че другарят му го смята отговорен за създалото се положение. Впрочем, даже и да бе видял този условен знак, какво би могъл да направи? Да инсталира по-мощен предавател? Невъзможно; корабите-разузнавачи от типа на „Хикс-2“ и без това бяха претоварени.

Приседнал на кафеникавия камък, Кром гледаше ручея.

— Почти като у нас — каза той.

— Аха — измърмори Бейли.

— Все мислиш за това, как ще се разправяш с механика, когато се върнем?

— Да.

— Ако се върнем.

— За нас ще дойдат — произнесе Бейли.

— Че ще дойдат, ще дойдат; въпросът е кога? Нашата планета може да се окажа последната, на която ще кацнат.

— Аха.

— Впрочем, можеше да бъде и по-лошо: да стърчим в някакъв леден свят, облечени в скафандри. — Той неодобрително погледна мъничкия гущер с лопатообразни лапички. — Дали да не вземем проба от водата?

Бейли кимна. Кром загреба пълна манерка. После тръгнаха надолу по брега на езерото. Бейли се спря при втория ручей.

— Погледни — спокойно каза той. — Погледни брега на ручея, там на склона.

Кром погледна и разбра какво имаше предвид Бейли.

— В справочника е казано: „Никакви човекообразни няма“.

— А защо руслото е така право?

— Наистина...

Кром разкопча кобура. После тръгна нагоре и Бейли го догони.

— Течението е много бързо; напълно възможно руслото да е естествено. — Той погледна нагоре към скалистия склон. — Близко до върха потокът образува водопад. Да отидем там.

Те бавно започнаха да се изкачват по планината. Докато вървяха покрай бистрия ручей, Бейли и Кром не видяха никакви следи от дейността на разумни същества.

Изкачвайки се, Кром мърмореше недоволено:

— Даже календарът да не е съвсем точен, навярно той тук не лъже. — „Никакви човекообразни няма.“ Ей, а това какво е?

„Това“ бе тясна вдадина, която минаваше покрай склона; отдолу не я бяха видели. Сега пред очите им се откри равна пътечка, по която човек можеше лесно да мине.

Бейли помогна на Кром да се изкачи на вдадината и каза:

— Не се движи! Разгледай пътеката. Виждаш ли по камъните някакви драскотини и следи?...

— Ето ти на! — прошепна Кром. — Тук някой ходи. Някой доста голям. — Той извади пистолета. — Изглежда, че по тези места има едри животни.

Пригответи се, като че да тръгне напред, но Бейли го спря.

— Момент. Погледни как са разположени следите. Дълга драскотина отдясно, после по-къса и около метър след нея — друга, вече отляво. Нататък пак се повтарят почти без промяна.

Той с крадливи стъпки се отправи към вдадината.

Кром вървеше след него.

— Не знам какво да мисля — промърмори той. — Това несъмнено е животно, но какво...

Неочаквано той се блъсна в гърба на Бейли, който тихо каза:

— Каквото и да е това животно, ето леговицето му.

Входът на пещерата беше овален. Достигаше около два и половина метра височина. Астронавтите стояха един до друг, взирайки се в тъмнината. В гласа на Бейли прозвучаха тържествуващи нотки.

— Кое животно ще започне да обработва с оръдия стените на своето жилище? Та следите се виждат даже и оттук.

Кром стисна устни и поклати глава, после побутна Бейли.

— Върви напред, а аз след теб.

Те безшумно се прокрадоха по вдадината към входа на пещерата. На разрушената от вятъра страна ясно видяха следи от оръдия. Вътре беше тъмно. Кром взе едно камъче и го хвърли в пещерата. Двамата извадиха пистолетите си. Чу се лек удар и отново всичко утихна. Бейли светна фенерчето; Кром последва примера му. Те влезнаха заедно, стараейки се да не се изпреварват, като бавно местеха фенерчетата от една страна на друга. И двамата едновременно видяха малка желязна маса. Освен това в дъното на пещерата имаше креват с някаква изгнила дрипа, навярно остатък от постеля. Но Бейли и Кром не обърнаха внимание на това. Погледите им бяха приковани към масата, зад която наведен седеше на стол човешки скелет!

Пристъпвайки един до друг, те огледаха останките. Без съмнение човешки и много стари, тъй като костите бяха съвсем бели и чисти.

— Кой ли е бил? — прошепна Кром. Плъзгайки бавно фенерчето по стените, той видя парчета от желязна мебел, шкафове от картотека,

остатъци от нещо, което някога е било скафандър. — Картината не е твърде ободряваща за нас — измърмори той.

— Все някога на всички ни предстои да умрем — отбеляза Бейли. — Погледни, а какво е това?

На шкафа лежеше книга. Бейли я взе, грижливо издуха праха и прочете избелелия надпис: „Бордов дневник на «Гръмовержец», януари–декември 2827 година“.

Кром се приближа и застана до него. Той беше дълбоко потресен. — Отвори!

Бейли повдигна корицата много внимателно, но старанията му се оказаха напразни: хартията под нея беше се превърнала на прах, който се разлетя и падна в краката му. Кром изруга.

— И така, ние няма да разберем какво се е случило е „Гръмовержец“.

— Или кой е той, защо се е приземил тук и с какъв товар е летял. Ще трябва за всичко сами да се досещаме.

Бейли искаше вече да хвърли корицата, но Кром го спря.

— Погледни, на нея е написано нещо.

Приблжиха се до изхода, буквите бяха избелели, но част от думите все пак можеха да се разберат. Бейли тихо прочете: „... Не мога повече да живея. Ако не беше Петкан, навярно отдавна бих полудял... Ценният товар пропадна...“

— Как мислиш, чий е този подпис?

— Прилича ми на Дж. Холанд, капитан — каза Кром.

— Триста години — прошепна Бейли.

— Е, ще продължим ли?

— Не, по-добре е да се върнем и да нагласим радиото.

— Едва ли ще успеем — унило отвърна Кром. — Но ако корабът ни беше по-голям, биха ни поставили генератор, а не батерии.

— Трябва непрекъснато да опитваме — забеляза Бейли. Той погледна към скалистия склон: — По този път ли ще се върнем?

— По-добре да тръгнем покрай езерото — предложи Кром.

— Интересно колко ли дълго е живял тук капитан Холанд?

— Щом той е могъл, то и ние ще можем. Сега мнението ми за тази планета значително се подобри — каза Бейли.

Кром влачеше крака по пясъка.

— Радвам се, че е така: сигурно дълго ще ни се наложи да прекараме тук. Утре трябва да потърсим и другия скелет.

— На кого още?

— На Петкан.

— Това би могло да бъде и куче. А ако Петкан — куче или човек, е умрял преди Холанд, той сигурно го е погребал.

— Вярно е... — започна Кром, но неочаквано млъкна и изумен спря на пясъка.

— Следа от човек!

Двамата коленичиха, за да разгледат следата. Кром попита:

— Ти какво мислиш?

— Или на същество, приличащо на човек.

— Този... човекообразният, дали няма да ни посети?

— Възможно. — Бейли стана, отърси праха от комбинезона си и се приближи към камъка. — Погледни, отново драскотини, същите като на онази издатина при пещерата.

— Уф — възкликна Кром, — какъвто и да е, радвам се, че там не го срещнахме. Е, какво, да се връщаме и да опитаме радиото.

На следното утро те се ограничиха със скромна закуска. След като изпуши цигарата си, Бейли каза:

— Ще тръгваме ли? — Той стана. — Някога мислех, че разузнавачите са великолепни машини, но вече съм на друго мнение.

Под ярките лъчи на утринното слънце те отново се спуснаха към брега на езерото. Двамата горяха от нетърпение да видят следите, да узнаят не са ли станали повече, но намериха все същите отпечатащи. Само техните очертания леко се бяха изтрили.

Приближавайки пещерата, Кром се приготви да запали фенерчето си. Внезапно той спря и хвана Бейли за ръката.

— Какво има?

Изваждайки пистолета си, Кром едва чуто прошепна:

— Там някой се движи!

Бейли отскочи до едната страна на входа, Кром — до другата. Отвътре се дочу тропот. Кром освободи предпазителя. Бейли вече бе насочил пистолета си. Звукът се повтори още веднъж. Приличаше на метален звън. Двамата замряха, здраво стиснали пистолетите.

Неочаквано нечий глас произнесе: „Господарю“.

Гласът беше спокоен, тих и безстрастен. Кром гледаше Бейли, отворил уста от изумление.

— Ти чу ли?...

— Господарю — произнесе гласът, но този път по-ясно. В тъмното дъно на пещерата се движеше някаква фигура.

— Господарю.

Бейли стоеше до входа, осветявайки с фенерчето си човекообразна фигура.

— Ела тук — ясно произнесе той.

Роботът приближи и се спря до входа. Той бе среден ръст, целият на шарнири, с малка яйцеобразна глава. Кром прочете на табелката неговата характеристика: „Универсален робот. Бирмингам. Англия. Серия №43123. Ш/В“.

— Какво означава Ш/В?

Роботът отговори с глух и равен глас:

— Аз съм робот с Широки Възможности. Петкан.

— Петкан?

— Имам собствено име, както хората.

— Как си попаднал тук? — попита го Бейли.

— „Гръмовежец“ бе един от първите големи междупланетни кораби, използвани за пренасяне на товари. Част от двигателите ни излязоха от строя — затова ние силно се отклонихме от курса. После стана още една авария с двигателите и се наложи да кацнем. От целия екипаж остана жив само капитан Холанд.

— Ти имаше ли някаква задача на кораба? — попита Кром и веднага почувствува нелепостта на въпроса си.

— Не. Товарът бе предимно от работи... — внезапно гласът трепна. — Аз отслабнах. Скоро ще свърша, както капитанът.

Бейли възкликна:

— Но нали всичко това е станало преди триста години!

— Да — потвърди Петкан. — Триста години. Годината — това е човешка мярка за време. Много време, господарю.

— Елате с мен — отговори роботът и се отправи към пътеката. Зад скалната издатина, в дъното на склона, имаше пещера. Тя бе значително по-голяма от първата. Роботът влезе в нея и след няколко крачки спря.

— Вижте — каза Петкан.

В слабата светлина те видяха всевъзможни сандъци и кутии. Но вниманието им бе привлечено преди всичко от множеството разглобени корпуси на роботи.

— Ето благодарение на какво успях да издържа — поясни Петкан. — Товарът, както ви казах, се състоеше предимно от самовъзстановяващи се Роботи с Широки Възможности. Аз ги използвах за продължаване на собствения си живот, даже и след смъртта на капитана. Но запасните части вече се свършиха. Скоро и аз ще се изтощя. А дотогава с какво мога да ви бъда полезен?

— Да погледнем какво има тук — каза Кром.

Той влезе в пещерата и включи фенерчето си.

„Радиопредавател с направляем лъч «А-7», радиус на действие — неограничен.“

Те се спогледаха един-друг и разбраха, че мислят за едно и също нещо.

— Да предположим, че работи — каза Бейли, — но откъде ще вземем източник на енергия?

Кром освети с фенерчето другата страна.

— А онова какво е?

Както личеше от етикетите на десетина плътно запечатани бутилки от непрозрачна пластмаса, това бяха елементи на киселинни акумулатори.

— Акумулатори? — попита Бейли.

Кром бързо съобрази.

— Да, естествено. Химическата реакция е служила на Холанд като източник на енергия. Ако акумулаторите са в ред, то предавателят ще може да работи. Петкане, ела тук!

Роботът се подчини. Кром му показва какви сандъци и бутилки трябва да пренесе, върху опаковката на няколко сандъчета той и Бейли сложиха старинния агрегат, който за тях бе прекалено обемист.

Кром, целият кипящ от възбуда, неочаквано остави работата. Той хвана с ръце главата си и застана.

— Какво има?

— Аз съм глупак. Всичко това трябва да бъде вдигнато на платото до самия кораб.

— Защо?

— Защото там се намира единствената ни антена. Ако Петкан отнесе всичко това горе, ще се получи по-бързо, отколкото да демонтираме антената и да я донесем тук. Петкане, можеш ли да вдигнеш тези сандъци и да ги пренесеш, да речем, осемстотин крачки?

— Аз отслабнах, но ще изпълня заповедта.

Кром някак странно изгледа робота.

— Жалко за стареца — каза той.

— Нали е машина — напомни му Бейли.

— Той е последното звено, свързващо ни с капитана. Да тръгваме, наведнъж всичко няма да успеем да отнесем.

Кром се удивяваше на чувството, което неволно го обзе при вида на Петкан, който, кретайки, се изкачваше към мястото, където падаше сянката на кораба-разузнавач. Петкан мъкнеше със себе си сандъците и кутиите с необходимото за астронавтите снаряжение.

До вечерта старинният предавател беше събран. Аккумуляторите, залети с електролит, безшумно изпускаха мехури. Кром за последен път провери контактите. Тънкият кабел на антената, извивайки се, изчезваше в илюминатора на кораба.

— Е, да опитаме ли?

Кром надяна слушалките.

— Да опитаме — той погледна трепкащата стрелка. — Този предавател е два пъти по-могъщ от нашия. Сега вече сигналите трябва да преминат. Разбира се, много зависи и това, къде в момента се намира „Опи“. Трудно е освен това да се предскаже как ще повлияе на предаването тукашното слънце.

Кром натисна бутона. Припламна малката жълта лампичка. Той въздъхна с облекчение и се огледа наоколо.

— Къде ли се е дянал Петкан?

— Не знам.

— Той съвсем отслабна.

— Но нали е машина...

— Да, така е — замислено произнесе Кром и взе микрофона. — Вика „Хикс-2“, вика „Хикс-2“ — той започна да върти копчето за настройка. — „Хикс-2“ вика „Опенхаймер“, вика корабът-разузнавач „Хикс-2“. Извършихме принудително кацане на Кродос-7...

Репродукторът запраща.

— Ало, Кром... ало, Кром... „Опенхаймер“ вика Кром...

Те извикаха едновременно и се хвърлиха към преподавателя.

— Ало! Кой говори?

Радистът от „Опенхаймер“ каза името си:

— Тук М'Бала. Какво се е случило? Невредими ли сте?

— Нито драскотина даже — доложи Кром.

— След дванадесет земни часа за вас ще бъде изпратен разузнавач № 3. Ще дойде и ремонтна бригада. Слушайте ни всеки десет земни часа. Разбрахте ли?

— Разбрах. Свършвам — каза Кром. Той се отпусна с чувство на облекчение и махна от себе си наушниците. — Съвсем отслабнах.

— И аз също — призна Бейли.

— Щастлив съм и ми се иска да споделя с някого радостта си. А, сетих се! Ще потърся Петкан и ще му разкажа. Без него не бихме успели.

Бейли се усмихна.

— Вярно. Така ще направим.

Отново поеха към издатината и минаха покрай нея. При овалния вход лежеше робот. Сигналната лампичка на гърдите му не гореше.

Кром се наведе над него.

— Петкане — прошепна той.

Този път Бейли не му напомни, че това е само машина... Кром щракна няколко пъти с активизатора, но нищо не се измени.

— Печално! — каза Бейли.

Кром стоеше като че ли потиснат от случилото се. За секунда той си спомни за скелета в пещерата и погледна робота.

— Изчезна и последното звено — промърмори той.

Без да каже нито дума повече, Кром тръгна надолу по склона. Бейли го последва. Когато стигнаха до златистия бряг и закрачиха редом, Кром спря.

— Хайде утре да погребем останките на Холанд!

— Разбира се — каза Бейли.

— Как мислиш — нерешително попита Кром, — ще бъде дяволски глупаво, ако погребем и Петкан, а?

Бейли замислено го погледна.

— Не — каза той, — може би няма да е глупаво.

Кром още веднъж спря до брега на езерото. Направи го, за да види за последен път какво беше останало от двете почти човешки

стъпки. Пясъкът ги бе засипал и сега те едва можеха да се различат.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 39, 40/1969 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.